

AMEGBETƆ FE ABLƆƆDEVINYENYE ƆU KPEƆOƆZINYA

KPƆKPLƆYIƆEME

Esi woƆe dzesi kƆtƆe be, amegbetƆwo katã fe gomekpƆkpƆ sƆsƆe, anye gƆmedƆokpe na amegbetƆfomea fe ablƆƆemenƆƆ, nutefewƆƆƆ kple Ɔutifafa le xexeame ta la.

Esi eme va kƆ fãa be, ablƆƆevinyenye si nye amegbetƆ ƆesiaƆe tƆ la Ɔu mabumabu akpƆ gbƆe wƆtso be hlƆnuwƆƆƆ Ɔe amegbetƆfomea Ɔu va bƆ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre Ɔe nuwƆna vloee sia Ɔuti ale woƆe adzƆgbɛ heƆoe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetƆ nanƆ agbe le ablƆƆe me, aƆe efe didi agblƆ faa vƆvƆ manƆmee, asubƆ nusi dzi wƆxƆ se, avo tso ƆƆdzidodoname si me eye hiäkame maganye agbenƆƆ fe afƆklinu na ame hahoawo o Ɔuti la,

Esi woƆo kpe edzi be, ehiã be se nadzƆ AmegbetƆ fe AblƆƆevinyenye Ɔu KpeƆodzinya la Ɔu, be ametetedeto kple funyafunyawƆƆ ame magawƆe be ame aƆeke nayi eƆokui ta Ɔli gei la to aglãdzedze me o Ɔuti la,

Esi wohiã vevie be woado dukƆ kple dukƆwo dome kadodo Ɔe ƆgƆ le xexemedukƆwo katã dome ta la,

Esi Xexeme DukƆ Fofuawo Ɔe adzƆgbɛ le wofe ƆoƆo si te wode asie la me be, to AmegbetƆ fe ablƆƆevinyenye Ɔu KpeƆodzinya me la, amegbetƆ ƆesiaƆe, eƆanye nyƆnu alo Ɔutsu o, fe gomekpƆkpƆ sƆ eye wokpƆ mƆ be to esia me la, hadomegbenƆƆ azƆ Ɔe ƆgƆ, ablƆƆe asu amesiamɛ si wu tsã eye agbenƆƆ nadze edzi nyuie na amesiamɛ wu tsã ta la,

Esi dukƆ siwo katã da asi Ɔe KpeƆodzinya dzi la Ɔe adzƆgbɛ be yewoakpƆ egbƆ be amesiamɛ de bubu KpeƆodzinya la kple amewo fe ablƆƆemenƆƆ bliboe Ɔu kpakple Ɔkuléle Ɔe ƆoƆo la Ɔuti to ƆekawƆƆ me kple Xexeme DukƆ Fofuawo la,

Esi eme kƆ fãa be gomekpƆkpƆ kple AblƆƆemenƆƆ gƆmesese tsitotsito nye nu vevitƆ wu, hena takpƆkpƆ na adzƆgbedeƆe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKƆ FOFUAWO FE TAKPEKPEGã LE GBEFã ƆEM:

AmegbetƆwo fe AblƆƆevinyenye Ɔu KpeƆodzinya sia be, enye ƆoƆo si dzi mieda asi Ɔo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mƆkpƆkpƆ me be amesiamɛ kple xexeame habƆbƆ ƆesiaƆe le afisiafi azƆ Ɔe KpeƆodzinya sia nu. Woakakae Ɔe xexeame katã to efiafia kple emedeƆe na amewo me. Esia awƆe be amewo nase KpeƆodzinya la gƆme eye woaxƆe, awƆ Ɔe edzi be, agbenƆƆ natsƆ afo nyuie le DukƆ siwo le Xexeme DukƆ Fofuawo fe HabƆbƆ me la me. WokpƆ mƆ be woakaka KpeƆodzinya la Ɔe XƆƆeasinyigba siwo dzi Ɔum dukƆ aƆewo le la hã me hena dzidzedzekpƆkpƆ.

KPEƆODZINYA ƆOƆO 1

Wodzi amegbetƆwo katã ablƆƆewiwoe eye wodzena bubu kple gomekpƆkpƆ sƆsƆe. Susu kple dzitsinya le wo dometƆ ƆesiaƆe si eyata wodze be woanƆ anyi le ƆekawƆƆ blibo me.

KPEƆODZINYA ƆOƆO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le ablɔɖevinyenye fe ɖoɖo siwo katã le Kpeɖodzinya la me me. Woawɔ ɖoɖo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɔe ɖe efe dzɔtsofe, ηutigbalẽ fe amadede, ηutsu alo nyɔnuyenye, gbegbɔgbɔ, xɔsehamenɔnɔ, dunyahehamenɔnɔ, ame fe susu fe vovototo, ɖevinyenye alo ɖofe tɔxɛ aɖeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aɖeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wɔtso la ɖanye dukɔ nɔ-eɖokui si o, eɖanye xɔɖeasi dukɔ alo dukɔ manɔɖokuisi o, vovotodeameme nuwɔna aɖeke mayi edzi ku ɖe eηu o.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 3-LIA

Ele be amesiame nanɔ agbe leablɔɖe kple dedienɔnɔ me.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 4-LIA

Womatsɔ ame aɖeke awɔ kluvie alo aɖoe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mɔ vovovoawo nu.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le eηu, awɔ hlɔ̃nu aɖeke ɖe eηu, ahe to nɛ ahaɖi gbɛ o.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 6-LIA

Woade bubu amesiame ηu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taɔiɔli me vovototomanɔmee.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fewo hena ɖɔɖɔɖowɔwɔ siwo ku ɖe efe ablɔɖevinyenye fe kuxiwo ηu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 9-LIA

Womalé ame aɖeke akpasesẽtɔe, azi edzi ɖe gaxɔme, alo anyae le dukɔa me ɖe adzemadze dzi o.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si ηu wotsɔ nya ɖo hekplɔe yi dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fe, afisi ɔɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia ηkuncɔ o la, nade to efe nyawo me ku ɖe efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔ̃nya ɖesiaɖe fomevi si woatsɔ ɖe eηu la me nɛ.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 11-LIA

Womabu ame aḑeḑe agɔɔzelae le wɔna aḑe si to nuḑeḑi me nɛ la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

Womabu ame aḑeḑe agɔɔzelae ḑe nuwɔna aḑe si mele dukɔa alo gbetadukɔ aḑeḑe fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe aḑeḑe si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 12-LIA

Ame aḑeḑe mekpɔ mɔ atɔ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame aḑeḑe mekpɔ mɔ ato mɔ aḑeḑe dzi anya nu tso ame aḑe kple ame bubuwo dome kadodonyawo ɲuti o. Nenema ke ame aḑeḑe mekpɔ mɔ afo ḑi ame bubu ɲkɔ alo agblẽ eɲu o. Se la ḑe mɔ be ame aḑe si ɲu woaḑe afɔ sia fomevi ḑo la, naɔli eḑokui ta faa se la ɲudɔwɔwɔ me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 13-LIA

Amesiamɛ kpɔ mɔ aḑi tsa ayi dukɔ ḑesiaḑe me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me yele la fe lifowo o.

Mɔnukpɔkpɔ le amesiamɛ si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 14-LIA

Mɔnukpɔkpɔ le amesiamɛ si, si aɔa yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.

Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ḑe vodada siwo meku ḑe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ḑe Xexeme Dukɔfofuawo fe ḑoḑowo ɲu o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 15-LIA

Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamɛ si.

Womatsɔ akpasesẽ axɔ dukɔmevinyenye le ame aḑeḑe si o, eye womaxe mɔ na ame aḑeḑe si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 16-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na ɲutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɲu aḑe srɔ la si be woaḑe amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woaḑe wo nɔewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔewo hã faa.

Womazi srɔḑeḑe ḑe ame aḑeḑe dzi o. Ele be srɔḑeḑe la nanye srɔḑela eveawo fe didi.

Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedɔkpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ḑesiaḑe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ḑesiaḑe fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 17-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li be nunɔamesi ate ɲu anɔ ame ɔɛka si eye woagae ɲu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɔɛ du.

Womatsɔ akpasesẽ axɔ ame aɔɛke fe nunɔamesi si le esi la o.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 18-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɔɔkui si le ablɔɔɛ me, awɔ efe dzitsinya ɲudɔ abe alesi wɔlɔ ene eye wɔasubɔ le mɔ si dze eɲu la nu.

Ablɔɔɛmɔnu sia gɔmee nye be ame aɔɛ ate ɲu agbe nu ɔa tso efe xɔse gbɔ eye wɔagasubɔ nu bubu si wɔlɔ faa. Nenema ke wɔkpɔ mɔ anɔ eɔɔkui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wɔsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɔɛiaɔɛ nu mɔxexe manɔmee.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 19-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɔɔkui si eye wɔaɔɛ efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuwoɔ le ame ɔɔkui si le ablɔɔɛ me ɔɛ emе. Esia gɔmee nye be ame aɔɛke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wɔato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wɔana nyanya ame bubuwo hekpe ɔɛ susu siwo do go tso nyagbefãɔɔɛ ɔɛiaɔɛ fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 20-LIA

Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔɔɛ mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamе.

Womazi ame aɔɛke dzi be woanɔ habɔbɔ aɔɛ me o.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 21-LIA

Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔɛiaɔɛ si le efe dukɔ fe dziɔɔɔɔnyawo me. Ate ɲu anye eya ɲutɔ alo ametiatia aɔ wo te fe le akɔdada me.

Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔɛiaɔɛ sɔsɔe be woakpɔ gome le kpekpeɔɲu siwo keɲ dziɔɔɔɔ nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.

Dziɔɔɔɔ ɔɛiaɔɛ fe ɲusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woaɔɛ ɲusẽ sia afia le xeyixi tɔxɛwo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɔɔɔ nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada akɔ la, ade nu aɔaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aɔ si dzi woda asi ɔɔ ɲudɔwoɔ me.

KPEƉODZINYA ƉOƉO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔɛiaɔɛ. Ehiã be dukɔmevi ɔɛiaɔɛ nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛe to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɔɛkawɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wɔanya nu tso kpekpeɔɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɔ si le vevie ɲutɔ la ɲuti.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 23-LIA

Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе faa. Amesiamе atia dɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòabli amemaxɔmaxɔ de dɔ me ta vevie.

Fetu deka fomeviwo xɔxɔ de dɔwɔna deka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе, vovototomanɔmee.

Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲutɔ, srɔa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔe abe hadomegbenɔnɔ fe viɔe ene.

Amesiamе kpɔ mɔ aɔo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age de desiaɔe si woɔo anyi xoxo la me de efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo tabibli ta.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɛ aɖewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Womaɔe ga aɔeke le efe fetu la me de xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 25-LIA

Agbenɔnɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе bena efe lãme nanɔ sesie, eya ɲutɔ, srɔa kple viawo nanɔ dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɖeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aɔe si o la, mɔukpɔkpɔ li nɛ be ne edze dɔ alo zu wɔametɔ, srɔa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɔe dzɔ de edzi si awɔe be magate ɲu awɔ naneke le eɖokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɖeɲu.

Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinɔwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖeɲu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo de wo nɔewo de ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo mede wo nɔewo de ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 26-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiamе be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nanɔ anyi na hehexɔxɔ le aɖaɲudɔwo kple dɔwɔna tɔxɛwo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woaɔe mɔ na amesiwo ɲu ɲutete le la be woage de hehexɔfe siawo.

Ele be hehenana amewo fe taɖodzinu nanye be woatu amegbetɔ desiaɔe ɔo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɖemenɔnɔ fe gɔmedɔkpe nakpɔ ɲgɔyiɔ to bubudede gɔmedɔkpe sia ɲu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbegbɔgbɔwo kple xɔseha vovovoawo kaɖã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ ɔofuawo fe Habɔbɔ fe nuwɔnawo nahe ɲutifafa va xexeamе godoo.

Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 27-LIA

Mele be ame aḑeke naḑe naneke si le Kpeḑodzinya sia me la gɔme abe dukɔ ḑeka aḑe koŋ tɔ wònye ene o. Medze be ameha alo ame ḑeka aḑeke natsɔe abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aḑe alo aḑe afɔ aḑe si agblẽ nu le gomekpɔkpɔ kple ablɔḑemɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeḑodzinya sia me la ɲuti o.